

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Møteinnkalling

Kirkelig fellesråd

Møtested: Kirkens hus, møterom Kongsten (bruk sideinngangen fra Nygata, vis-avis hotellet)

Tidspunkt: 20.10.2021 kl. 18:00 – 20.30

Eventuelle forfall meldes til Jo Edvardsen, telefon 69 95 98 21, e-post joedva@fredrikstad.kirken.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Fredrikstad, 03.10.2021

Harald Peter Stette,
leder

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Hjemmel u.off.
PS 26/21	Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 08.09.2021	
PS 27/21	Møteplan 2022	
PS 28/21	Dialogforum Østfold - søknad om støtte	
PS 29/21	Gravplassmelding - orientering om arbeidet og innledende drøfting	
PS 30/21	Høring om kirkelig organisering	
PS 31/21	Orienteringer til fellesrådet 20.10.2021	
PS 32/21	Tilsetting av kirkeverge	Off.loven § 13, 1. ledd/forv.loven § 13, 1. ledd nr 1

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 33
Løpenr.: 223502/2021
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	26/21

Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 08.09.2021

Kirkevergens innstilling

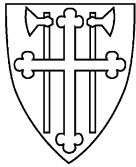
Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Protokoll fra møte i fellesrådet 08.09.2021 godkjennes.

Fredrikstad, 04.10.2021

Vedlegg

Protokoll fra møte i fellesrådet 08.09.2021

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Møteprotokoll Kirkelig fellesråd

Møtedato: 08.09.2021,
Tidspunkt: fra kl. 18:30 til kl. 21:30
Møtested: Rolvsøy menighetscenter, møterom
Fra – til saksnr.: 19/21 – 25/21

Frammøteliste

Helge Kolstad	Borge
Kristin F. Wenstøb	Domkirken (vara)
Harald Peter Stette	Glemmen
Tom Odvar Olsen	Gressvik
Anne Brun Andersen	Kråkerøy (vara)
Svein Andersen	Onsøy
Marit Synøve Granlund	Rolvsøy
Marianne Friise Antonsen	Østre Fredrikstad
Kari Mangrud Alvsvåg	Domprost
Hans Ingvald Røed	Kommunens representant

Forfall

Jan Henrik Lund	Domkirken
Kate Hoel	Gamle Glemmen
Kjell Seth Rennesund	Kråkerøy
Pål Egil Nordli	Torsnes

Antall stemmeberettigede fremmøtte 10 av 12.

Møtende fra administrasjonen: fung. kirkeverge Jo Edvardsen, økonomisjef Karine Nordbø, bygningssjef Heine Langsholt, gravlundssjef Bjørn-Thore Amundsen, personalsjef Aslaug Lindstad.

Domkantor Tore Erik Mohn deltok med orientering om Egil Hovland-festivalen ved møtestart.

.....
(Harald Peter Stette, leder)

.....
(medlem)

Merknader

I forkant av møtet var fellesrådets medlemmer invitert til omvisning på Hans Nielsen Hauge-senteret (museet Huges Minde).

Hovedutskrift er sendt til

Fellesrådets medlemmer og varamedlemmer
Menighetsrådene
Tillitsvalgte

Saksliste

PS 19/21	Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 02.06.2021
PS 20/21	Særskilt tilskudd til i menigheter i Den norske kirke grunnet covid-19 utbruddet
PS 21/21	Statusrapport per 31.08.21 (andre tertialrapport)
PS 22/21	Orientering om handlingsplan 2022-2025 og årsbudsjett 2022
PS 23/21	Opprettelse av diakonstilling
PS 24/21	Høring om kirkelig organisering
PS 25/21	Orienteringer til fellesrådet 08.09.2021

PS 19/21 Godkjenning av protokoll fra møte i fellesrådet 02.06.2021

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Protokoll fra møte i fellesrådet 02.06.2021 godkjennes.

Fredrikstad, 24.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Protokoll fra møte i fellesrådet 02.06.2021 godkjennes.

PS 20/21 Særskilt tilskudd til i menigheter i Den norske kirke grunnet covid-19 utbruddet

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Menighetsrådene oppfordres til å vurdere lokale tiltak som stimulerer til økt aktivitet og frivillig innsats i etterkant av covid-19 utbruddet.
2. Fellesrådet forvalter det særskilte tilskuddet som er gitt til å styrke menighetene, slik at midlene brukes i tråd med formål og forutsetninger, innen utgangen av 2021.
3. Menighetsrådene melder til fellesrådet hvilke tiltak de ønsker å prioritere sammen med et kostnadsoverslag. Midlene fordeles i utgangspunktet likt på de 10 menighetene i Fredrikstad.

Fredrikstad, 24.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Menighetsrådene oppfordres til å vurdere lokale tiltak som stimulerer til økt aktivitet og frivillig innsats i etterkant av covid-19 utbruddet.
2. Fellesrådet forvalter det særskilte tilskuddet som er gitt til å styrke menighetene, slik at midlene brukes i tråd med formål og forutsetninger, innen utgangen av 2021.
3. Menighetsrådene melder til fellesrådet hvilke tiltak de ønsker å prioritere sammen med et kostnadsoverslag. Midlene fordeles i utgangspunktet likt på de 10 menighetene i Fredrikstad.

PS 21/21 Statusrapport per 31.08.21 (andre tertialrapport) - Fredrikstad kirkelige fellesråd

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Statusrapport per 31.08.2021 tas til orientering

Fredrikstad, 25.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Statusrapport per 31.08.2021 tas til orientering

PS 22/21 Orientering om handlingsplan 2022-2025 og årsbudsjett 2022

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Orienteringen om handlingsplan 2022-2025 og budsjett 2022 tas til orientering

Fredrikstad, 25.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Orienteringen om handlingsplan 2022-2025 og budsjett 2022 tas til orientering.

PS 23/21 Opprettelse av diakonstilling

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet oppretter ny stilling som diakon med ungdom som prioritert målgruppe.

2. Stillingen lyses ut som to-årig prosjektstilling med mulighet for fast tilsetting, under forutsetning av finansiering. Fellesrådet arbeider med å sikre finansiering og gjør avklaringer med bispedømmet før utlysning.
3. Stillingen vil ha hele Fredrikstad som arbeidsfelt, men plasseres organisatorisk i Domkirken menighet.

Fredrikstad, 25.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Fellesrådet oppretter ny stilling som diakon med ungdom som prioritert målgruppe.
2. Stillingen lyses ut som to-årig prosjektstilling med mulighet for fast tilsetting, under forutsetning av finansiering. Fellesrådet arbeider med å sikre finansiering og gjør avklaringer med bispedømmet før utlysning.
3. Stillingen vil ha hele Fredrikstad som arbeidsfelt, men plasseres organisatorisk i Domkirken menighet.

PS 24/21 Høring om kirkelig organisering

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet velger en arbeidsgruppe med fire medlemmer. Mandatet til gruppa er å gi forslag til høringsuttalelse om ny kirkelig organisering fra fellesrådet. Gruppa leverer sitt forslag innen 1. oktober.
2. Arbeidsgruppas forslag legges fram for fellesrådet i møte 20. oktober, til en åpen drøfting uten vedtak. Arbeidsutvalget følger opp saken, og utformer endelig forslag til vedtak.
3. Fellesrådet vedtar sitt hørings svar i et ekstra møte onsdag 17. november, i tilknytning til fellesmøtet med menighetsrådene.

Fredrikstad, 24.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Etter drøfting i møtet ble punkt 1 i innstillingen endret:

1. Fellesrådet velger en arbeidsgruppe med tre medlemmer: Helge Kolstad, Kristin F. Wenstøb og Kari Mangrud Alvsvåg. Mandatet til gruppa er å gi forslag til høringsuttalelse om ny kirkelig organisering fra fellesrådet. Gruppa leverer sitt forslag innen 1. oktober.

Med dette forslaget til endret punkt 1 ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Fellesrådet velger en arbeidsgruppe med tre medlemmer: Helge Kolstad, Kristin F. Wenstøb og Kari Mangrud Alvsvåg. Mandatet til gruppa er å gi forslag til høringsuttalelse om ny kirkelig organisering fra fellesrådet. Gruppa leverer sitt forslag innen 1. oktober.

2. Arbeidsgruppas forslag legges fram for fellesrådet i møte 20. oktober, til en åpen drøfting uten vedtak. Arbeidsutvalget følger opp saken, og utformer endelig forslag til vedtak.
3. Fellesrådet vedtar sitt hørings svar i et ekstra møte onsdag 17. november, i tilknytning til fellesmøtet med menighetsrådene.

PS 25/21 Orienteringer til fellesrådet 08.09.2021

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

Fredrikstad, 25.08.2021

Kirkelig fellesråds behandling 08.09.2021:

Enstemmig vedtatt som innstillingen.

Kirkelig fellesråds vedtak 08.09.2021:

1. Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 34
Løpenr.: 223519/2021
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	27/21

Møteplan 2022

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet fastsetter følgende møtedatoer for 2022:
  - 26. januar
  - 20. april
  - 1. juni
  - 21. september
  - 2. november
  - 14. desember
2. Det årlige møtet med menighetsrådene fastsettes til onsdag 31.08.2022

Fredrikstad, 04.10.2021

Saksopplysninger

Rytmen med tre ordinære fellesrådsmøter i halvåret, i tillegg til det årlige fellesmøtet for menighetsrådene opprettholdes.

Møtetidspunkt har vært 18.00 – 20.30. Fellesrådet kan vurdere lengde på møtene og alternative tidspunkt.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2018/7219
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 223588/2021
Klassering: 371
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	28/21

Dialogforum Østfold - søknad om støtte

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Dialogforum Østfold innvilges kr 50.000 i driftsstøtte for 2022.

Fredrikstad, 04.10.2021

Sammendrag

Dialogforum Østfold søker om kr 50 000 i driftsstøtte for budsjettåret 2022.

Vedlegg

- 1 Søknad Fredrikstad Kirkelige Fellesråd 2021
- 2 KORT om DIALOGFORUM ØSTFOLD 2021

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

*

Saksopplysninger

Fellesrådet vedtok å bli medlem i Dialogforum Østfold i 2016 (sak 31/16). Fellesrådet betaler en årlig medlemskontingent (kr 1000,-). Dialogforum har i flere år mottatt økonomisk støtte fra Sarpsborg kirkelige fellesråd.

Dialogforum Østfold er avhengig av forutsigbar økonomi for å kunne planlegge og utvikle arbeidet videre. De ønsker å være en naturlig samarbeidspartner for fellesrådet i forhold til lokalt arbeid med mangfold og religionsdialog.

På tross av koronapandemien kan dialogforum for perioden høsten 2020 til høsten 2021 vise til følgende eksempler på aktivitet lokalt i Fredrikstad:

- Oppstart av lokal kvinnegruppe bestående av muslimer og kristne. I tillegg til forarbeid og styremøter har gruppen i perioden gjennomført ett digitalt og to fysiske møter, og arbeidet er i vekst.
- Aktivitet i Dialogforum Østfolds lokale arbeidsgruppe i Fredrikstad, med jevnlig møter mellom representanter fra ulike kristne og muslimske lokale trossamfunn, og gjennomføring av blant annet Familiedag for nettverket høsten 2020 og høsten 2021.
- Dialogforum Østfold har gått inn som medeier i Håpets Katedral, og er blant annet med og utvikler et filmbasert undervisningsopplegg for ungdomsskolen med tema

«Bønn og bærekraft» sammen med Håpets Katedral, IKO-forlaget og Borg bispedømme.

- Tilbud om besøk til medlemsmenigheter og andre interesserte, eks. besøk hos Borge menighetsråd høsten 2021 og samtaler om mulig lokalt samarbeid.
- Samarbeid med Gamle Glemmen menighet om gjennomføring av sommerskoletilbud på Lisleby, sommeren 2021.
- Forsterket samarbeid med kommunen gjennom Nordic Safe Cities-programmet.
- Representerer i samarbeid med kommunen alle sine medlemmer, hvorav brorparten tilhører Den norske kirke, og sikrer at dialogdag i skolen som inkluderer besøk i kirker og moskeer ses på som en naturlig del av kommunens demokratisering mot barn og unge.
- Temakveld med tema «Moské i byen, byrde eller bidragsyter», med paneldeltakere fra kommunen, Den norske kirke og andre kristne og muslimske trossamfunn, høsten 2020.
- Dialogdag med 180 elever fra Haugeåsen ungdomsskole, som inkluderte besøk i domkirken, høsten 2020.
- Besøk/foredragsvirksomhet og samarbeid med Høgskolen i Østfold, samt HNH og Fredrik II videregående skoler.
- Valgmøte for minoriteter på Litteraturhuset i forbindelse med Stortingsvalget, med bred politisk deltakelse, høsten 2021.

Økonomiske konsekvenser

Støtten på kr 50.000 innarbeides i budsjett for 2022, som legges fram på neste møte i fellesrådet.

Ansattes medbestemmelse

Ikke vurdert.

Vurdering

Fellesrådet har i sin mål- og strategiplan vedtatt i februar i år som et tiltak knyttet til delmål 3 om synlighet i samfunnet som et av tiltakene å *videreutvikle dialogarbeid*. Vår viktigste arena for å lykkes med dette er dialogforum. Siden etableringen av arbeidsgruppa i Fredrikstad i 2016 kan vise til mange gode resultat, ikke minst for barn og unge, slik søknaden og presentasjonen beskriver. Derfor bør fellesrådet se positivt på søknaden, og slik legge til rette for styrket innsats på dette feltet gjennom dialogforum.

Fredrikstad kirkelige fellestråd
Postboks 1405
1602 Fredrikstad

27. september 2021

SØKNAD OM ØKONOMISK TILSKUDD

Dialogforum Østfold har vært i drift fra 1. september 2015 og har hele tiden hatt økende oppslutning. Fra starten var det 9 menigheter og moskéer som tegnet seg som medlemmer, i dag er det 37 registrerte medlemmer.

Aktiviteten har hele tiden vært stor, og spesielt fra skolesektoren er det stor interesse for det arbeidet Dialogforum Østfold presenterer.

Fredrikstad og Sarpsborg har stor aktivitet, men det er også blitt etablert aktivitet i Halden, Indre Østfold og Moss. Dette er under opparbeiding og drives foreløpig av Dialogforum Østfold.

På tross av koronapandemien kan vi for perioden høsten 2020 til høsten 2021 vise til følgende eksempler på aktivitet i Fredrikstad:

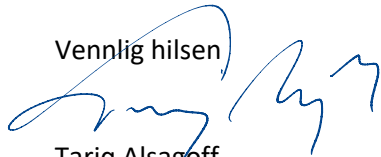
- Oppstart av lokal kvinnegruppe bestående av muslimer og kristne. I tillegg til forarbeid og styremøter har gruppen i perioden gjennomført ett digitalt og to fysiske møter, og arbeidet er i vekst
- Aktivitet i Dialogforum Østfolds lokale arbeidsgruppe i Fredrikstad, med jevnlig møter mellom representanter fra ulike kristne og muslimske lokale trossamfunn, og gjennomføring av blant annet Familiedag for nettverket høsten 2020 og høsten 2021
- Dialogforum Østfold har gått inn som medeier i Håpets Katedral, og er blant annet med og utvikler et filmbasert undervisningsopplegg for ungdomsskolen med tema «Bønn og bærekraft» sammen med Håpets Katedral, IKO-forlaget og Borg bispedømme
- Tilbud om besøk til medlemsmenigheter og andre interesserte, eks. besøk hos Borge menighetsråd høsten 2021 og samtaler om mulig lokalt samarbeid
- Samarbeid med DNK Glemmen og Gamle Glemmen om gjennomføring av sommerskoletilbud på Lisleby, sommeren 2021
- Forsterket samarbeid med kommunen gjennom Nordic Safe Cities-programmet. Representerer i samarbeid med kommunen alle sine medlemmer, hvorav brorparten tilhører DNK, og sikrer at Dialogdag i skolen som inkluderer besøk i kirker og moskeer ses på som en naturlig del av kommunens demokratisering mot barn og unge
- Temakveld med tema «Moské i byen, byrde eller bidragsyter», med paneldeltakere fra kommunen, DNK og andre kristne og muslimske trossamfunn, høsten 2020
- Dialogdag med 180 elever fra Haugeåsen ungdomsskole, som inkluderte besøk i Domkirken, høsten 2020
- Besøk/foredragsvirksomhet og samarbeid med Høgskolen i Østfold, samt HNH og Fredrik II videregående skoler
- Valgmøte for minoriteter på Litteraturhuset i forbindelse med Stortingsvalget, med bred, politisk deltakelse, høsten 2021

Vi vil med dette søke om **kr 50 000** i driftsstøtte for budsjettåret 2022.

Dialogforum Østfold er avhengig av forutsigbar økonomi for å kunne planlegge og utvikle arbeidet videre. Vi håper videre å være en naturlig samarbeidspartner for fellesrådet i forhold til lokalt arbeid med mangfold og religionsdialog.

Vedlagt denne søknaden er litt informasjon om Dialogforum Østfold.

Vennlig hilsen

Tariq Alsagoff
Daglig leder
Dialogforum Østfold

INFORMASJON OM DIALOGFORUM ØSTFOLD

- **Organisasjonsnummer: 916 302 398**
- **Postadresse: Postboks 128, 1701 Sarpsborg**
- **Daglig leder: Tariq Alsagoff**
- **Mobil: 404 90 400**
- **Bankkonto: 1503.73.10015**

Formål

Dialogforum Østfold har gjennom sine vedtekter besluttet å arbeide med formålene:

- Å utvikle og forsterke dialogen og samhandlingen mellom kristne og muslimer i Østfold.
- Å arbeide for økt kunnskap om og forståelse av kristendom og islam.
- Å være et ressurs- og kompetansesenter for religionsdialog og samhandling i Østfold.

Dialogarbeidet er og skal være basert på disse verdiene: fellesskap, toleranse og respekt.

Våre formål munner ut i tiltak som er etablerte, nyetableringer i flere østfoldbyer og videreutvikling av kunnskap og kompetanse for unge og voksne.

Stiftet

Dialogforum Østfold ble stiftet i september 2015 av fem muslimske moskéer/trossamfunn og fire kristne menigheter/organisasjoner. Foreningen har sitt utspring fra dialogarbeid i Sarpsborg, hvor det har vært jevnlig møter for religiøse ledere siden 2012. Foreningen har medlemmer fra kristne og muslimske trossamfunn i Østfold, og er en unik i kraft av å være eid og drevet av kristne og muslimske organisasjoner og trossamfunn i fellesskap.

Styrende organ

Dialogforum Østfold har årsmøtet, styret og medlemsmøtet som styrende organ. Årsmøtet er øverste organ og avholdes hvert år innen utgangen av april. Styret står for den praktiske oppfølgingen av foreningen, og har vedtaksmyndighet. Styret består av kristne og muslimske representanter fra medlemsorganisasjonene/trossamfunnene. Medlemsmøtet er et åpent møte for personer som tilhører medlemsorganisasjonene, og også åpent for andre interesserte.

Medlemmer

Dialogforum Østfold startet med 9 medlemsorganisasjoner, og har pr. 27.9.2021 37 medlemmer. Blant disse er Det islamske fellesskap Bosnia og Hercegovina, Kurdisk islamsk trossamfunn, Det albanske kultur- og trossamfunn, Muslim Culture Center, Somalisk islamsk trossamfunn, Al- Huda Islamske senter Fredrikstad, Darussalam Fredrikstad, Al-Ghadir Islamsk senter, Metodistkirken Sarpsborg, Metodistkirken Kjølberg, Kirkens Bymisjon Østfold, Adventistkirken i Fredrikstad, Kirkens Nødhjelp, Fredrikstad Frikirke og en rekke menigheter i Den norske kirke.

Ansatte

Dialogforum Østfold har sett det som viktig og nødvendig å ha lønnet stab til koordinering, drift og utvikling av arbeidet. Siden mai 2020 har staben bestått av daglig leder i 100 % stilling, dialogmedarbeider i 100 % stilling og dialogarbeider i 30 % stilling. Foreningen har ikke vært arbeidsgiver, men valgt å leie inn arbeidskraft fra Kirkens Bymisjon Østfold (daglig leder og dialogmedarbeider) og Det islamske fellesskap Bosnia-Hercegovina i Norge (dialogarbeider).

Kontor og møterom

Stiftelsen Kirkens Bymisjon Østfold betaler/bidrar med møterom og kontor til de lønnede arbeiderne. Likedan bistår de ulike medlemsorganisasjonene med gratis lokaler til våre arrangement.

Økonomi

Regnskapet til Dialogforum Østfold er fra 2019 ført av Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo. Vi har valgt å ha revisjon på alle våre regnskap, selv om dette ikke er påkrevd som frivillig forening.

Handlingsplanen for 2021-22 er førende for arbeidet denne perioden. Erfaringene viser at stabile, lønnede medarbeidere er svært sentralt for måloppnåelse i et arbeid som innebærer samarbeid med mange ulike personer, etater og miljøer. Økningen i ansatt stillingsprosent (til 230 % fra 1.5.2020) gjør det mulig å videreutvikle arbeidet også inn mot flere østfoldbyer.

Dialogforum Østfolds aktiviteter og tiltak

Alt arbeid i Dialogforum Østfold utføres i tett samarbeid mellom kristne og muslimske frivillige og ansatte. Hovedfokus for dialogarbeidet har vært:

- Religionsmøtet
- Kvinnearbeid
- Foredrag og undervisning
- Dialogdag i skolen
- Samarbeid med kommunene

Religionsmøtet

Religionsmøtet startet opp i 2012. Deltagerne er muslimske og kristne religiøse ledere som møtes til felleskap og dialog. Dette er prester, imamer, styreledere, og andre frivillige/ansatte med lederansvar, som har tilhørighet i Sarpsborg og Fredrikstad. Religionsmøtet møtes hver annen måned eller ved behov. Her er det samtaler og dialog om aktuelle utfordringer og religiøse temaer. Det kan handle om ulike religiøse høytider og seremonier, som ramadan, eid, faste, påske, jul, bønn, begravelser mm.

Kvinnearbeid

Kvinnegruppa startet opp i mars 2015 og har siden oppstarten hatt jevnlig møter. Målgruppen er muslimske og kristne kvinner som ønsker å møtes til felleskap og dialog. Kvinnene som deltar er i alderen 19 til over 80, og de fleste kommer fra Sarpsborg og Fredrikstad. Flertallet av kvinnene er i alderen 30 – 70 år. På samlingene har det vært mellom 20 – 100 kvinner, og som oftest er de muslimske kvinnene i flertall. Kvinnene representerer ulike tradisjoner og kulturell tilhørighet innen islam og kristendom. Kvinnegruppa hadde før pandemien 3 – 5 samlinger i året. Samlingene har vært arrangert i våre ulike religiøse hus og i andre lokaler/steder. Temaer har blant annet vært "Kvinnenes rolle i religionen", "EID-fest", "Juleverksted", "Mine barn og min tro" m.m. Kvinnegruppa har også deltatt i andre fellesaktiviteter i regi av Dialogforum Østfold. I disse dager startes en egen, lokal kvinnegruppe i Fredrikstad. Målet er å bygge vennskap på tvers, for å finne felles stryke og samtidig bryte ned fordommer og feiloppfatninger de ulike gruppene imellom. Vi arbeider nå for å sikre en veksling mellom jevnlig møter i mindre, lokale grupper, og større, felles arrangementer på tvers av østfoldbyene.

Foredrag og undervisning

Dialogforum Østfold har med ansatte og frivillige fra moskéer og kirke vært rundt på ulike arrangement i Sarpsborg, Fredrikstad, Halden og Moss. Vi har formidlet viktigheten av dialog og samhandling i dagens samfunn, særlig med tanke på å gi kunnskap om islam og ulike kulturer, forebygge utenforskap, fremme integrering, bygge ned fordommer og bidra til lokalt fredsarbeid. Vi har vært på åpne temakvelder, politiske samlinger, ulike kristne samlinger og skolebesøk/undervisning m.m.

Dialogdag i skolen

Etter å ha utviklet konseptet «Dialogdag i skolen» i Sarpsborg, tilbyr vi nå dette undervisningsopplegget også til ungdomsskoler i Fredrikstad. Dialogdag i skolen er i sin originale form et heldagsopplegg med stasjonsundervisning, hvor elevene besøker ulike hellige hus, deltar i dialogøvelser og workshops og hvor lokale aktører involveres avhengig av dagens tema. I samarbeid med engasjerte ungdomsskoler prøver vi nå også ut alternative undervisningsopplegg i møtepunktet mellom demokrati og medborgerskap, KRLE-undervisning og konkrete kompetansemål i flere ulike fag.

Dialogforum Østfold representerer et lokalt, praktisk dialogarbeid hvor kristne og muslimer samarbeider for å bygge gode lokalsamfunn. Med dette utgangspunktet kan vi tilby kunnskap om tro, kjennskap til lokale trossamfunn og et innenfraperspektiv på to religioner. Samtidig er vi et levende eksempel på at det er mulig å finne fram til felles verdier og positive handlinger på tvers av det vi tenker ulikt om. Et grunnleggende tema er fordommer, og målet er at elevene gjennom kunnskap og kjennskap skal lære å sette pris på mangfold, og se nyanser framfor å sette hverandre i bås. I tillegg kan dagen knyttes til andre aktuelle tema, som klima/vern om skaperverket, inkludering/ny i Norge og kommunikasjon/hatprat.

Samarbeid med kommunene

Dialogforum Østfold samarbeider tett med SLT-koordinatorene og andre naturlige kontakter i både Sarpsborg og Fredrikstad kommuner. I Sarpsborg er det nå utviklet en egen samarbeidsavtale som beskriver naturlige områder for samarbeid, og i begge byer er vi involvert som partner i prosjekter knyttet til universell forebygging av radikaliserings og ekstremisme. Vi har nå startet samarbeidsmøter i Halden og er også i prosessen med å starte dette i Indre Østfold og Moss.

Målgruppe

Dialogforum Østfold har fokus på muslimske og kristne som møtes til felleskap og dialog. Samtidig er målgruppen mye større enn dette da vi har samarbeidstiltak og arrangement som samler personer på tvers av kulturell- og trosmessig tilhørighet. Dialogforum Østfold har ikke forkynnelse som mål.

Målgruppene i vårt arbeid er blant annet;

- Ungdommer med ulik kultur/tro/identitet (13 – 25 år)
- Skoleelever (ungdomsskole/videregående skole)
- Kvinner med ulik kultur/tro
- Menn og kvinner fra trossamfunn/lokalmiljøet/befolkningen
- Religiøse ledere med tilknytning til moske/kirke/trossamfunn

De ulike målgruppene nås gjennom ulike tilrettelagte tiltak. Tiltakene gir kunnskap, forståelse og erfaringer gjennom samhandling og dialog. Dialogforum Østfold har nå arbeid i Sarpsborg, Fredrikstad og Halden. Møter med aktuelle samarbeidspartnere i Moss og Indre Østfold gjennomføres, og vi håper å komme i gang med arbeid også i disse kommunene. Dialogforum Østfold ønsker å være en ressurs for dialogarbeid i Østfold.

Fredrikstad 27.09.21

Tariq Alsagoff
Daglig leder
Dialogforum Østfold

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2021/21698
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 223813/2021
Klassering: 500
Saksbehandler: Bjørn-Thore Amundsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	29/21

Gravplassmelding - orientering om arbeidet og innledende drøfting

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet tar orienteringen til etterretning, og ber om at innspill fra drøftingen i møtet tas med i videre arbeid med gravplassmeldingen.

Fredrikstad, 04.10.2021

Sammendrag

Fellesrådet har i sin mål- og strategiplan som et av tiltakene å: *Utarbeide gravplassmelding med vurdering av organisering og stillingsbehov.* Denne saken er gjennomgang av punktene som vil inngå i gravplassmeldingen.

Vedlegg

- 1 Behovsanalyse Østre Fredrikstad Gravlund

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

*

Saksopplysninger

Ressursbehov

De seneste årene har det vært et underskudd på drifta av gravplassene. Gjennomgangen av arealer og arbeidsoppgaver for gravplassdrifta viser at det er behov for flere ansatte på gravplassene for å kunne holde en tilfredsstillende standard. Vi har gjennomgått arbeidsbehovet på de forskjellige gravplassene etter en mal utarbeidet ved NLH. Vedlegg viser foreløpige beregninger for behovet for ansattressurser ved en av gravplassene i Fredrikstad, som illustrasjon på hvordan vi arbeider med kartlegging av dette.

Ressursbehovet må også vurderes opp mot befolkningsprognoser i kommunen, dette blir tatt med i meldinga som legges fram i desember. Kremasjonsprosenten har også stor betydning for driften på gravplassene, og dermed ressursbehov.

Organisering

Organiseringen av gravplassdrifta i Fredrikstad har vært basert på at vi har fast mannskap på 8 av kommunens 13 gravplasser. Det er en organisering som har vært nesten uforandret helt siden Fredrikstad storkommune ble etablert i 1994. Den gang var det 10 enheter som

senere er redusert til 8. Den desentraliserte organiseringen gir fordeler i form av at den ansatte får tilhørighet til egen gravplass, opparbeider god lokalkunnskap og får god kontakt med besøkende på gravplassen. Organiseringen medfører imidlertid også noen ulemper. Den største utfordringen er at de ansatte jobber mye alene vinterstid. Det er en sikkerhetsutfordring, arbeidsmiljøutfordring og det kan gjøre det krevende å få gjennomført større arbeidsoppgaver på den enkelte gravplass. Vi er også sårbare i forhold til sykdomsfravær og ferieavvikling.

Det har vært diskutert ulike strategier for å møte denne utfordringen:

1. Så sammen til en felles driftsenhet. En oppnår da et større arbeidsmiljø der den enkelte slipper å jobbe alene i perioder av året. Da mister man noe av tilhørigheten til egen kirkegård og det vil også være behov for nyinvestering i personalbygg, og transportmidler
2. Etablere faste samarbeidsordninger mellom gravplassene. En kan tenke seg å dele inn i samarbeidsområder der de ansatte i hvert fall gjennom vintersesongen har faste møtepunkter og samarbeider om oppgavene på den enkelte gravplass.
3. Ansette flere faste medarbeidere til erstatning for sesongarbeidere. Skal vi kunne opprettholde bemanning sommerstid er det i så fall nødvendig med økte bevilgninger. Det har også vært diskutert å gjøre om to sesongarbeiderstillinger til en fast stilling. Det vil koste minimalt, men vil gi noe utfordringer i forhold til redusert bemanning sommerstid.

Endelig løsning vil kanskje være å finne i en kombinasjon av punkt 3 og 4.

Vi har også en utfordring i forhold til bruk av sesongarbeidere. Normalt er det behov for 8-10 sesongarbeidere som kan begynne i april-mai og jobbe til september-oktober, dvs 5-7 måneder. Sommersesongen har blitt lenger de siste årene på grunn av klimaendringer og vi er nå i grenseland for hva vi etter lovverket kan kalle sesongarbeid. Dette er også et argument for behovet for flere faste stillinger på gravplassene.

Personalpolitikk

Det er et spesielt fagområde å jobbe på en gravplass. For å lykkes og trives i jobben forutsetter det en unik kombinasjon av praktisk sans og erfaring og evne til å kommunisere og behandle mennesker på en god måte. Det å forholde seg til død og begravelse og mennesker i ulike sorgsituasjoner gjennom en lang yrkeskarriere kan være krevende. Vi opplever at de ansatte opparbeider seg en unik kompetanse og erfaring som er svært verdifull. For å verdsette denne kompetansen er det høyt prioritert å løfte lønnsnivået for de ansatte på gravplassene. Sammenligninger viser at lønnsnivået hos oss er lavere enn tilsvarende stillinger i andre fellesråd. Vi ser ved utlysning av stillinger og nyansettelser at vi mister gode kandidater pga lavt lønnsnivå.

Det er også mye krevende fysisk arbeid på gravplassene. Dette gir en risiko for belastningsskader hos de ansatte. Denne risikoen øker med økende alder. Det å ha tilstrekkelig med mannskap slik at belastningen ikke blir for stor på den enkelte er kanskje det viktigste tiltaket for å redusere risiko for belastningsskader. Opplæring i riktig løfteteknikk, og trening for bedre å kunne takle de fysiske utfordringene kan også være gode tiltak.

Gravplassbehov

Gjenbruk av graver bør prioriteres fremfor å benytte nytt areal. Dette gjelder alle gravplasser, men spesielt der hvor arealtilgangen er begrenset.

Det gjøres en kartlegging av behovet for rehabilitering av gravfelt for effektivt å kunne utnytte eksisterende gravplassareal fremfor å etablere nye felt. Denne kartleggingen vil gi svar på om det er nødvendig med utvidelser i årene fremover og i tilfelle når.

Sannsynlige utvidelser:

- Rolvsøy kirkegård igangsettes når endelig plan for jernbanetrase er fastlagt
- Onsøy kirkegård
- Borge gravlund

Gravferd er veldig preget av tradisjon, men vi ønsker å være åpen for at gravformer kan endre seg. De senere årene har ønsket om å kunne gravlegge sine i navned minnelunder økt. Vi bør derfor innen noen år få på plass navned minnelunder på alle våre gravplasser.

En økt kremasjonsprosent vil også redusere behovet for utvidelser av gravplassene. Skal kirken som gravplassmyndighet arbeide for at flere vurderer kremasjon?

En bærekraftig gravplassdrift

Gravplassene våre er viktige grønne områder/parker i byen vår. Kirken ønsker å engasjere seg i det grønne skiftet. Vi ønsker derfor å legge til rette for mer miljøvennlig forvaltning av gravplassene våre. Dette innebærer en satsning på:

- Mindre bruk av kjemikalier
- Mindre bruk av fossilt drivstoff
- Legge til rette for økt biologisk mangfold på gravplassene

Klimaendringer har bl.a ført til mer og kraftigere nedbør i perioder. Dette har de senere år gitt utfordringer og belastninger for veier og gravfelt. Vi har gjennomført et omfattende prosjekt på Kråkerøy kirkegård for å ta hånd om økt nedbør. Utfra erfaringene her vil vi også på de andre gravplassene gjøre tiltak for å kunne håndtere de økte nedbørsmengdene. Det vil sannsynligvis være nødvendig med oppgradering av drenering og veger mange steder i årene fremover.

Tilgjengelighet og tilhørighet for alle, økt bruk av gravplassene

Gravplassene våre er vakre områder som skal være en god ramme rundt død og begravelse. Det er imidlertid også mange som benytter gravplassene som parker for ro og ettertanke uavhengig av om de har gravsteder der eller ikke. Vi opplever at gravplassene våre har en høy standard, men at det er noe vi må ha fokus på for å bevare og videreutvikle. I en til tider presset driftssituasjon må vi jobbe for å opprettholde kvalitet uten at behovet for vedlikehold blir for stort. Det skal ikke bare være gress og veier, men parkmessige elementer i form av beplantning, benker og annet.

Tilgjengelighet for alle er viktig. Både veier på gravplassene og adkomst til kapell skal så langt som mulig være anlagt etter norm for universell utforming.

Verdibevarende vedlikehold

Både grøntanlegg og bygninger krever jevnlig vedlikehold. Ofte har vedlikeholdet spesielt på bygningene blitt nedprioritert i knappe budsjettssituasjoner. Der vedlikeholdet har blitt forsømt i lang tid oppstår skader som medfører store investeringer for å bringe bygningene opp i god stand. Det bør derfor som en oppfølging av gravplassmeldingen utarbeides en vedlikeholdsplan for bygningene på gravplassene våre.

Plan for den enkelt gravplass

Gravplassmeldingen vil følges opp med en kortfattet plan for hver enkelt gravplass med en beskrivelse av utfordringer og konkrete tiltak på det enkelte sted.

Kulturminnevern

Gravplassene med gravminnene er også viktige kulturminner, og vi trenger en plan for kartlegging av disse og hvordan vi ivaretar ansvaret for gravplassene som kulturminner.

Økonomiske konsekvenser

Når gravplassmeldinga legges fram i desember vil det være med en oversikt over nåsituasjonen, en vurdering av økonomien i ulike måter å organisere gravplassdrifta på og en konkretisering av lønnsnivået.

Ansattes medbestemmelse

Det gjennomføres en arbeidsmiljøundersøkelse blant ansatte på gravplassene høsten 2021. Denne rapporten er ennå ikke klar, men vil foreligge som et grunnlag for gravplassmeldingen når endelig vedtak skal gjøres i fellesrådet.

Vi vil ha et møte med de ansatte på gravplassene i begynnelsen av november der gravplassmeldingen diskuteres og innspill fra de ansatte tas med i planen.

Vurdering

Hensikten med orienteringen i denne saken er at fellesrådet skal kunne komme med innspill til det videre arbeidet med planen, både til de punktene som er beskrevet og eventuelt andre temaer som også bør behandles i planen. Vurderinger og forslag til tiltak kommer derfor når gravplassmeldingen legges fram. Vi legger opp til at endelig vedtak kan gjøres i fellesrådets møte 15. desember.

Østre Fredrikstad gravlund, kartlegging arbeidsbehov

KA-nr	Aktivitet	Måleenhet	Andel	time pr. del	Frekvens	Timer
	Kistegrav, åpning med storgraver	Timer pr. grav	0	2,00	1,00	-
	Kistegrav, åpning og lukking	Timer pr. grav	43	6,50	1,00	280
	Tining kistegrav	Timer pr. grav	11	2,00	1,00	22
	Kistegrav tillegg snørydding	Timer pr. grav	11	1,00	1,00	11
	Urnegrav, åpning og lukking	Timer pr. grav	34	1,30	1,00	44
	Tining Urnegrav	Timer pr. grav	8	1,00	1,00	8
	Snørydding av urnegrav	Timer pr. grav	8	1,00	1,00	8
	Grasklipping gravfelt	pr. 100kv pr. gang	360	0,21	20,00	1 512
	Grasklipping utenom gravfelt	pr. 100kv pr. gang	50	0,07	20,00	70
	Gras Gjødsling / kalking	pr. 100kv pr. gang	0	0,06	1,00	-
	Pisking i gravfelt	pr. 100 m pr. gang	360	0,60	3,00	648
	Pisking utenom gravfelt	pr. 100 m pr. gang	50	0,60	2,00	60
	Klipping hekk	pr. 100 m pr. år	1	5,80	1,00	6
	Trepleie	pr. tre	10	1,00	1,00	10
	Rabatter sommerblomster	pr. 100kv pr. gang	0	2,00	1,00	-
	Rabatter stauder	pr. 100kv pr. gang	0,5	2,00	3,00	3
	Rabatter busker	pr. 100kv pr. gang	1	3,00	1,00	3
	Sommerstell	pr. stell pr år	388	2,20	1,00	854
	Liljer, lyng og krans	pr.stk pr år	702	0,05	1,00	35
	Oppretting av gravminne	pr.stk pr år	3	2,00	1,00	6
	Løv knusing	pr. 100kv pr. år	410	0,36	1,00	148
	Løv fjerning / kompostering	pr. 100kv pr. år	1	1,54	1,00	2
	Avfallshåndtering	timer pr. år pr. stk.	8	4,00	1,00	32
	Rydding gravareal / annet	pr. 100kv pr. år	360	0,66	1,00	238
	Rydding grasareal utenom gravfelt	pr. 100kv pr. år	50	0,33	1,00	17
	Renhold fast dekke	pr. 100kv pr. år	0	0,20	1,00	-
	Vedlikehold grusganger og veier	pr. 100kv pr. gang	3,3	0,50	2,00	3
	Snørydding	pr. 100kv pr. år	3,3	8,75	1,00	29
	Sandstrøing	pr. 100kv pr. år	3,3	1,00	1,00	3
	Sletting av grav	timer pr. stk.	65	4,00	1,00	260
	Seremonier (1T før og 0,5T etter)	pr. år	77	2,50	1,00	193
	Rep. / vedlikehold maskiner og utstyr	timer pr. stk. pr. uke	1	2,00	52,00	104
	Transport	Timer pr. uke	0	1,00	52,00	-
	Byggvedlikehold	Timer pr. bygg	2	1,00	1,00	2
	Renhold bygg	Timer pr. uke	2	1,00	50,00	100
	Vedlikehold innhengning / gjerder	Timer pr. 100m	1	40,00	1,00	40
	Administrasjon, rutiner, data, kirkegårder	timer pr. uke	1	2,50	50,00	125
1 Årsverk		1 950				4 873
Antall årsverk.		2,5				

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2018/17888
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 223783/2021
Klassering: 000
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	30/21

Høring om kirkelig organisering

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet ber arbeidsutvalget om å legge fram forslag til høringsuttalelse, på grunnlag av forslaget fra arbeidsgruppa og drøftingen i fellesrådets møte 20.10.2021.
2. Fellesrådet vedtar sitt hørings svar i et ekstra møte i tilknytning til fellesmøtet med menighetsrådene, med ny dato tirsdag 23. november.

Fredrikstad, 04.10.2021

Sammendrag

Høring om ny kirkelig organisering har svarfrist 1. desember.

Vedlegg

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Forslag til høringsuttalelse fra arbeidsgruppa oppnevnt i fellesrådet 08.09.2021. Forslaget ettersendes til medlemmene i fellesrådet.

Saksopplysninger

Det vises til saksorientering gitt i fellesrådsmøtet 08.09.2021, sak 24/21.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2019/19497
Dokumentnr.: 35
Løpenr.: 224085/2021
Klassering: 012.2
Saksbehandler: Jo Edvardsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	31/21

Orienteringer til fellesrådet 20.10.2021

Kirkevergens innstilling

Kirkevergen anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

1. Fellesrådet tar orienteringene til etterretning.

Fredrikstad, 04.10.2021

Vedlegg

Vedlegg:

1. Visitasforedrag Borge september 2021
2. Kirkene-investering- drift og vedlikehold 29.sept. 2021

Saksopplysninger

Bispevisitas i Borge sokn

Biskop Atle Sommerfeldt gjennomførte visitas i Borge sokn 28.09. – 03.10. Det var hans siste visitas i Fredrikstad, og hans siste som biskop. Programmet hadde særlig fokus på hvordan kirken kan være til stede i et lokalsamfunn som er i endring og vekst. I visitasforedraget (vedlegg) utfordres menigheten til å utvikle gode strategiske samhandlingsarenaer med ansatte, medlemmer og lokalsamfunnsaktører.

Smittevernrestriksjonene er opphevet

Fra 25. september er Norge tilbake til en «normal hverdag med forhøyet beredskap». For kirken betyr det at vi kan ha gudstjenester, konserter, arrangementer og fritidsaktiviteter som vanlig. Det vil ikke lenger være avstands- eller antallskrav. Det vil heller ikke være andre restriksjoner på møter mellom mennesker. Dette er trygt og forsvarlig, ifølge landets helsemyndigheter. Det er ikke grunnlag for at kirken skal være strengere enn de reglene som til enhver tid gjelder.

Etter vedtak i forrige fellesrådsmøte (sak 20/21) er menighetene oppfordret til å vurdere lokale tiltak som stimulerer til økt aktivitet og frivillig innsats i etterkant av covid-19 utbruddet, med ekstra midler gitt som tilskudd fra regjeringen. Menighetsrådene er nå i gang med å lage sin planer.

Utllysning av stillinger

Fellesrådet har flere stillinger som lyses ut med det første. Både Borge og Rolvsøy har behov for vikar innenfor trosopplæring. Nye prosjektstillinger innenfor diakoni og trosopplæringskoordinator vil også lyses ut.

Aslaug Lindstad har sagt opp i stillingen som personalsjef. Hun jobber ut året.

Drift og vedlikehold

Rehabilitering innvendig og utvendig Kråkerøy kirke: i september er de siste arbeidene på galleriet ferdigstilt. I påvente av nytt pipeorgel, leveringstid ca. 2- 2,5 år er det bestilt et brukt digitalt orgel.

Ekstra tilskuddsmidler fra kommunen- Covid-19/ koronatiltak: Det er planlagt/ igangsatt flere vedlikeholdstiltak på både kirker, kapell, driftsbygg og utvendig anlegg, med en kostnadsramme på kr 2.625.000,- eks. mva. Ved bruk av ekstrabevilgningen holder vi på med utvendig vedlikehold av Østre kapell og Rolvsøy kapell. Begge steder repareres murpuss der den er sprukket og løs. På Rolvsøy har vi også gravd en halv meter ned langs veggen for å hindre at fukt trenger opp. Eksisterende masser blir erstattet med drenerende masser og beskyttelse mot muren. Etter reparasjon skal kapellene males. Arbeidene fullføres nå i høst.

Drift: Det pågår utvendig vedlikehold av fasader på flere av kirkene. Sjekk av renner, beslag og nedløp samt tekniske anlegg er planlagt til høsten. Årskontroller med service på brann- og innbruddsalarmer samt service av slukkeutstyr er planlagt i løpet av november.

Økte strømutfgifter: Det holdes ganske jevn brukstemperatur på kirker og kapell og forbruket er hittil omtrent som tidligere. Strømprisen er mye høyere enn i 2020. I 2020 var strømprisen helt nede i et snitt på 17 øre /kwh og i 2020 i snitt på 42 øre/kwh. Hittil i 2021 har strømprisen vært ca. 60-90 øre/kwh eks.mva. I tillegg kommer nettleiekostnaden. Om strømprisene holder seg såpass høyt i siste kvartal vil dette totalt medføre en kostnadsøkning stipulert til rundt kr 1 -1,3 mill eks. mva. Vi må følge ekstra nøye med på brukstemperatur og evt. senke noe der dette er mulig, uten at det går utover inventar, instrumenter, orgel og bygninger.

Se eget vedlegg med mer detaljert orientering.

Budsjett 2020

Det er avtalt møte med partienes gruppeledere mandag 8. november kl 09.00, der kirken får presentere sitt budsjettinnspill, med prioriteringer og behov.

Nytt gravfelt på Østre Fredrikstad gravlund

Det nye feltet på gravlundene ble gjort ferdig i fjor, og etter å ha fått sette seg et år kan det nå tas i bruk. Etter gravplassloven skal alle trossamfunn som er virksomme på stedet gis anledning til å markere at ny gravplass tas i bruk med en innvielse. Kirkevergen vi sammen med domprosten ta initiativ til en slik innvielse knyttet til Allehelgen.

Fellesmøte med menighetsrådene

Til det årlige møtet med alle menighetsrådene inviteres biskopen til et avskjedsbesøk i prostiet, med hans visjoner for videre utvikling av folkekirken. Presentasjon av ny kirkeverge.

Datoen flyttes fra onsdag 17. til tirsdag 23. november, egen innkalling sendes ut.

Biskop Atle Sommerfeldt:

Visitaforedrag Borge sokn

i Domprostiet

3. oktober 2021

Et mangfoldig samfunn i en liten verdensby

Fra Borge kirke kan man skue utover et rikt jordbrukslandskap og gammelt kulturlandskap. Her har mennesker arbeidet og levd av jord, skog og vann i flere tusen år. Gravhaugene, helleristningene og gamle ferdselsveier er fornminner helt tilbake til jernalder og bronsealder. Navnet forteller det samme, det er avledet fra Borgar etter to bygdeborgene i fjellskrentene. Og i flere tusen år har området her vært en hovedtransportåre mellom Europa og Norge.

De tre tusen år gamle helleristningene på det som må ha vært skjær som stakk opp fra sjøen, fremstiller både de handelsreisende og datidens religiøse forestillinger om døde sjelers ferd til den andre siden. Over et av skipene svever en menneskeliknende skikkelse som kan være bilde av menneskesjelen. Nedenfor helleristningene er det funnet bålrester og knuste leirkar. Litteraturviteren Bernhard Ellefsen her fra soknet skriver:¹

»Fortidens mennesker har tent ild og drukket et eller annet....Hvordan så det ut den gangen med flakkende lys fra flammene som danset på fjellbildene, og skrålende eller messende eller pratende mennesker? Så de seg selv i den svevende menneskekroppen?» Like lenge som det har vært organiserte samfunn her med gravhauger og bygdeborger, har det vært mennesker som lengter etter det guddommelig og å overvinne døden avslutning.

De gamle gravhaugene vitner om makt og rikdom og viser oss at menneskene har levd i organiserte samfunn som gjorde det mulig å skape store ting sammen. Rett sør for oss ligger de gamle herresetene Nes og Tose med mange husmannsplasser og arbeidsfolk knyttet til seg, i de siste 1000 årene har det organiserte bylivet vært naboer, først Sarpsborg og fra 1500-tallet festningsbyen Fredrikstad.

Elva, leira, granitten og skogen la grunnlaget for at lokalsamfunnet her ble en del av den store industrireisningen fra 1600-tallet med sagbruk, teglsteinsdrift og steinhogging i tillegg til landbruksproduksjonen.

Slik har Borge alltid ligget i brytningen mellom det aristokratiske og det folkelige, det militære og det sivile, det urbane og det landlige, mellom det bofaste og det bevegelige.

---

¹ Imot Døde, Cappelen Damm 2018 s. 7-10.

Borge blir Fredrikstad, ja, hele Norge, i miniatyr. Her er rikdom og fattigdom, her er by og land, her er innsjøer og hav, her er industri og landbruk, eneboliger, leiligheter og rekkehus.

Borge har vært kirkested siden middelalderen. Kirkebygget ligger godt synlig på en høyde i kulturlandskapet og har vært jevnlig i bruk i mange generasjoner. Min forgjenger Jens Nilssøn bemerket i sin oversikt fra 1598 at «Borge, som de mener at vere annex til Holm (Torsnes), er bedre en hoffuied kircken. I de kircker gjøres alltid tjeneste».

Under krigen mot svenskene i 1660 ble det utkjempet slag på slettene nedenfor kirken og gnistene fra soldatenes bål, sannsynligvis norske, antente kirken. «Intet ble frelst uden Muur væggene» heter det i en innberetning. Kirken ble bygget opp igjen, men også i 1718 ble verdifulle gjenstander røvet av svenskefienden.

Kirken ble erstattet med nåværende bygg på samme tomt i 1861. Steiner fra middelalderkirken ble en del av grunnmuren i den nye kirken og altertavle, prekestol og døpefont fra 1700-tallet ble tatt med inn i den nye kirken og skaper et vakkert og kontinuitetsbærende rom. Kirkegården rundt kirken vitner om at forbindelse mellom reisen gjennom livsløpet inne i kirkerommet er knyttet sammen med generasjonenes reise gjennom dødens hvilested slik helleristningene vitner om, fortsetter.

Haugebevegelsen og industrialiseringen førte til behov for mer demokratiske møteplasser der alle kunne treffes mer på lik linje. Den medfølgende fornyelsen av religiøse uttrykk, førte til behovet for nye samlingssteder og fellesskapsformer. Bedehusene og virksomheten der ble viktig for mange og de nye kirkedannelsene, først metodistkirken fra 1860-tallet og senere pinsevekkelsen fra 1920-tallet, gjorde at i dette sognet har religiøst mangfold dype tradisjoner.

I dag består Borge sogn av fem definerte lokalsamfunn: Årum, Torp, Sellebakk, Skjærviken og Begby. De tradisjonelt store forskjellene i levekår mellom mennesker i soknet, helt tilbake til storgårder med tjenestefolk og husmenn, videreført gjennom industrialiseringen, videreføres også i dag, vel dokumentert gjennom Fredrikstads forbilledlige levekårsundersøkelse. Den betydelige utbyggingen av nye boliger i hele sognet vil sannsynligvis forsterke denne ulikheten i levekår og hvilke yrker folk har.

De siste årene har innflytterne fra andre land enn Norden utvidet lokalsamfunnets kulturelle mangfold ytterligere. Mangfoldet innenfor den kristne kirke er utvidet med mennesker som tilhører Den romersk-katolske og ulike ortodokse kirker, og innbyggerne med tilhørighet til ulike moskeer og templer er en synlig del av lokalsamfunnet.

I dette lokalsamfunnet lever mennesker forskjellige liv og med til dels forskjellige kulturer basert på sosial klasse og tilhørighet, side om side. Dette er en ressurs og en rikdom, men gir også tydelige utfordringer som må møtes for å hindre utvikling av konflikter.

Det er ingen tvil om at Borge sokn virkeliggjør kommunens visjon: «Fredrikstad – den lille verdensbyen».² På den ene siden gir dette et mangfold som vi må til storbyer for å finne maken til – samtidig som de små avstandene og det begrensede folketallet gjør at vi kan bli kjent på tvers av forskjellene.

Midt i dette lever og virker Den norske kirke lever og virker som lokalsamfunnets største religiøse aktør og største medlemsorganisasjon. Det er hit kirken er sendt og her Den norske kirke i Borge skal gi mennesker erfaring av mer himmel på jord.

Den norske kirke i dagens Borge sokn

Medlemskap

Det bor om lag 13 300 mennesker i Borge sokn. 8270 av dem, 62%, var medlemmer i og bruker Den norske kirke i 2020. Dette er 250 færre enn ved forrige visitas³, men andelen av befolkningen har sunket fra 72% den gangen⁴. Noe av denne nedgangen skyldes innflyttere fra land utenfor Norden som tilhører andre trossamfunn enn den evangelisk-lutherske. Andre årsaker kan være misnøye med den teologiske utviklingen i Den norske kirke, manglende ønske om å tilhøre et religiøst trossamfunn og liten kunnskap om dagens Den norske kirke. Mange tilhører ikke noe trossamfunn.

Gudstjenester

I Apostlenes gjerninger leser vi at de første kristne «holdt trofast sammen i bønn og brødsbrytelse» og at de deltok i gudstjenestene i tempelet i Jerusalem. Gudstjenesten er derfor helt fra begynnelsen kirkens hjerteslag og den grunnleggende handling for oss som kirke. Det første strategiske mål for Den norske kirke i Borg er derfor at flere deltar i og opplever gudstjenesten som trosstyrkende og inkluderende.

Gudstjenestedeltagelse pr. medlem har sunket noe siden forrige visitas, og det er lavt sammenliknet med Domprostiet og Borg bispedømme som helhet.⁵ Antall gudstjenestedeltagere pr. gudstjeneste har sunket betydelig.⁶

Arbeidet med å styrke gudstjenestedeltagelsen er på denne bakgrunnen svært viktig. Bispedømmets strategi fremhever kvalitet i alle ledd, god kommunikasjon, relevans for alle medlemmene, samarbeid med lokale organisasjoner og samhandling mellom ansatte som grunnstrategier for å nå målene. Gudstjenestereformen fra 2011 legger stor vekt på en bred involvering i forberedelse og gjennomføring av gudstjenestene. En viktig strategi er å henvende seg til andre organisasjoner i lokalsamfunnet, fra lokalsamfunnsutvalg, frivillige organisasjoner og utbyggere for å undersøke om de kan være en del av gjennomføringen av gudstjenestene, slik speidere, korps, bygdekvinnelag og ulike kor allerede er det.

---

² [Fredrikstad kommune - Den lille verdensbyen](#)

³ minus 3%

⁴ Befolkningsøkningen oppgis å være på 1800 mennesker fra forrige sokn

⁵ 2007: 0.9 deltagelser pr medlem pr år; 2018 (siste pret med pålitelige data: 0.8 deltagelser pr medlem pr år. Gjennomsnitt for Borg bispedømme ca 1.20. tallene for 2019 er usikre, men tyder på en ytterligere nedgang.

⁶ Fra 106 pr gudstjeneste i 2007 til 77 i 2018

Gudstjenesten skal speile menneskenes liv der kirkelige handlinger markerer livsløpet, gjennom dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd. Gudstjenesten skal også knytte til folks hverdagsliv. Sammen med lokalsamfunnsutvalgene og andre organisasjoner oppfordres derfor ansatte og menighetsråd til å se hvilke hendelser som kjennetegner hverdagslivet i Borge sokn. Kan markeringer i kirken bidra til at folk som lever adskilte liv blir bedre kjent med hverandre og blir bedre naboer?

For mange familier er skoleåret viktig sesongmarkør. Hvordan er Borge menighet en del av overgangen fra sommerferie til nytt skoleår? Er det mulig å markere avslutningen av ferieaktiviteter for barn og unge til en gudstjeneste? Og kan hjemkomstgudstjenester for de voksne etter campingplass og hyttelivet være en god start på et nytt semester. Finnes det noen lag eller foreninger som det ville være naturlig å samarbeide med her?

Kirkens arbeid bæres oppe av det regelmessige bønnelivet alene og i fellesskap i kirkerommet. Det vil være fint om det ble lagt til rette for regelmessig bønnetjeneste, ledet av leke medlemmer, med aktuelle bønneemner fra kirke og samfunn og personer som en vet trenger forbønnens styrke.

Forsøk med gudstjenester på andre tider enn søndag kl11 og med alternativ musikk til hovedgudstjenesten er også tiltak som en bør være åpne for å vurdere, f.eks. lørdagsgudstjenester med dåp dersom det erfarer som et ønsket alternativ.

Nattverd

Nattverden har båret den kristne gudstjeneste fra den første tid og til i dag og er troens ankerfeste. Vi feirer gudstjeneste fordi vi feirer at Den treenige Gud kommer til oss i Den korsfestedes og Oppstandnes kropp i brødet og vin. Da nattverddeltagelse på slutten av 1800-tallet ikke lenger var påbudt, falt deltagelsen dramatisk. Samtidig la vekkelsesbevegelsene mer vekt på andre måter å møte Gud på. For stor del av forkynnelsen ble brukt til å understreke at bare «verdige trengende» kunne delta i nattverden. Den ble en markør for den personlige bekjennelse til den kristne tro og det som ble definert kulturelt som kristen livsstil. Ett av motivene i det gudstjenestelige reformarbeidet i hele forrige århundre frem til den siste i 2011, har vært å gjenreise nattverden som kjernehandlingen i lokalkirkens felles liv.

Andelen gudstjenester med nattverd er mer enn fordoblet siden forrige visitas, helt i tråd med Kirkemøtet og biskopens anbefaling Det betyr en stor økning i antall nattverddeltagere i løpet av et år. Også andelen gudstjenestedeltagere som deltar i nattverdfeiringen har økt, men antall deltagere i hver feiring er konstant.⁷Fortsatt er det for mange av gudstjenestedeltagerne som ikke deltar i nattverdfeiringen. Økt frimodighet til deltagelse må stimuleres i forkynnelse, samtaler og utdelingsform, ikke minst må dåpsfølgene få en tydelig oppfordring til å delta i nattverdfeiringen.

---

⁷ 33 nattverd gjester i 2007, 32 i 2018. Siden antallet deltagere har sunket, er andelen av nattverd gjester ved hver nattverdfeiring økt :2007:33%, |2018: 42%.

Dåp

For den enkelte er dåpen den grunnleggende inngangen til kirken og eneste forutsetning for medlemskap i Den norske kirke. Det er en viktig tradisjonsbærer for markering av barnets inngang til livet og for mange en stor familiebegivenhet. Den norske kirkes andre strategiske mål er derfor at flere søker dåp og deltar i trosopplæring.

Andelen døpte av fødte varierer betydelig fra år til år. Selv om 2020 er et unntaksår, er det allikevel bekymringsfullt at bare 35% av barna som ble født her i sognet⁸ mellom 2016 og 2020 ble døpt. Samtidig må vi holde fast i at dette er 257 barn med foresatte som aktivt har valgt å bringe barnet til dåp hos oss. Det er mange!

I årene fremover regner en med en betydelig vekst i antall barnefamilier som flytter til Borge. Det er svært viktig at det prioriteres høyt å bidra til at flere søker dåp og at de nye familiene får dette tilbudet der det er naturlig. Drop-in-dåp og åpenhet for egne dåpsgudstjenester på søndager og andre dager er en nødvendig og god begynnelse.

Under visitasen deltok jeg i dåpssamling for 9 barn med foresatte. Det var veldig fint å se hvordan den ble gjennomført. Flere av barna hadde med to foreldre som naturlig tente lys og deltok i forbønnen. Formen med stasjoner i rommet som ga kunnskap om dåpen, var god pedagogikk. Jeg håper at det også er rom for at prestene opprettholder individuell samtale med de foresatte i tillegg, det gir rom for mer veiledende samtaler.

Trosopplæring og kirkelig undervisning

Ved dåpen etableres det en forpliktelse for foreldre, faddere og kirken om å gi barnet fordypning i kristen praksis og livsfølelse slik at troens frø gitt i dåpen kan vokse.

Det virker som et godt grep at Borge menighet samarbeider med Torsnes og Østre Fredrikstad, særlig innenfor trosopplæring og kirkelig undervisning. Gitt den aktuelle ressursituasjonen med flere vakanser innenfor undervisning, virker det som et godt grep å legge stor vekt på konfirmanter og ungdom etter konfirmasjonen. Oppstarten nå etter koronabegrensinger virker meget lovende og det var 100 konfirmanter som grillet biskopen i 45 minutter i Borge kirke. Bevissthet om høy kvalitet, bevisst balanse mellom fellestiltak og tiltak i hvert sogn samt satsingen på leir som en sentral del av undervisningen er god og gir lovende resultater.

Jeg vil understreke viktigheten av at Den norske kirke evner å gi et godt tilbud til alle som søker konfirmasjon, uavhengig av hvor god råd familien har. Man bør følge skolens politikk for skolereiser når det gjelder finansiering. Kirkelige handlinger er gratis, og det må også konfirmasjonstiden hovedsattings være. Dette er særlig viktig i dette sognet der ulikhetene i levekår og inntekt er store og økende og der opp mot 40% av barna i enkelte soner vokser opp i lavinntekstfamilier.

---

⁸ 736 barn født, 257 døpt

Vurderingen av hvilke andre tiltak som skal videreføres og i hvilken form i etterkant av koronatiden blir spennende. Helt vesentlig er det å legge vekt på å øke oppslutningen om tiltakene og også tilpasse form, tidspunkt og innhold til familienes behov, som for eksempel tilbudene dere hadde på planleggingsdager i barnehage og skole, og Helt førsteklasses. Det er også fremtidsrettet at 4-årsboken i 2018 også ble utdelt på torget i Sellebakk med støtte fra barnegospelkoret.,

Kirkemusikk og annen musikk

Sang og musikk er en helt sentral del av kirkens gudstjenestefeiring, tilbedelse og kulturformidling. Det er ansatt dyktig og åpen kantor i hel stilling. Det har vært et bredt utvalg av kor for alle aldre, med basis her i Kjølstad kirke. Det er gledelig at disse korene har vært inkludert i gudstjenestelivet, i tråd med gudstjenestereformens intensjoner. Og det er viktig at dette arbeidet kommer raskt i gang igjen nå som restriksjonene er lettet.

Både i Borge kirke og i Kjølstad kirke holdes det konserter. De to kirkebyggene er svært forskjellige. Det gir et bredt handlingsrom også for det musikalske arbeidet, enten det er i gudstjenestene, i form av eget arrangerte konserter, utlån til lokalsamfunnets musikk og kulturkrefter og utleie til musikkarrangementer. Det nye orgelet i Kjølstad vil øke mulighetene til bred musikalsk virksomhet. Dette er et felt med store muligheter for samarbeid i lokalsamfunnet og for å utvikle kvalitet i gudstjenestenes musikk. Jeg vil anbefale at det utarbeides en kirkemusikalsk plan. Det vil gi forutsigbarhet i fordeling av musikalske uttrykk mellom gudstjenester og lokaler og gjøre samarbeidet eksternt enklere.

Vigsel

Antallet vigslar varierer mye.⁹ Siden vigsel i kirken ofte forbindes med storslåtte og kostbare «kirkebryllup» er det viktig at det legges til rette for – og synliggjøres – at ekteskap også kan inngås på enklere måter, både i og utenfor kirkerommet.

Gravferd

Den norske kirke er gravplassmyndighet i Fredrikstad og har ansvar for alle innbyggerne. Under visitasen har jeg besøkt Borge kapell og gravlund og hatt møte med de ansatte der og med representanter for to av begravellesbyråene. Byråene ga gravferdsforvaltningen meget gode skussmål og bekreftet at ordningen med Østfold-basert årlig møte med tros- og livssynssamfunnene var en god måte for kirken å oppfylle sin forpliktelse på.

Representanten for det muslimske begravellesbyrået gav en stimulerende og opplysende omvisning på den muslimske delen av gravlunden som er den eneste i Fredrikstad. Han understreket at det er viktig at vi ser det kulturelle mangfoldet i islam, og at vi ikke identifiserer enkelte, kulturelle uttrykk med religionen islam. Samtidig er det viktig at vi forstår de sjelesørgeriske aspekter ved disse kulturelle behov og uttrykk.

---

⁹ 2015-2020: 7 – 5 – 13 – 12 – 5 – 4

Behovet for familien selv å senke kisten, håndtering av umerkede graver for dødfødte barn og beredskap om vinteren ved å holde en grav hele tiden delvis opptint, var eksempler som ble drøftet og der praksis lar seg justere.

Vi drøftet også økningen i seremoniløse bisettelser, behovet for en merket minnelund og uheldig markedsføring fra enkelte byråer.

Gravlundene er viktige steder for sorg og minner for de etterlatte. De ansatte på gravlundene har primært tekniske og grøntfaglige arbeidsoppgaver, men er også viktige medmennesker for dem som besøker gravlundene for å minnes eller sørge. Det er viktig at de får nødvendig oppfølging ved tragiske begravelser og jevnlig veiledning og kompetansepåfyll.

For Den norske kirke er begravelsene og gravlundene et viktig møtepunkt med våre medlemmer. Jeg konstaterer at det i Borge menighet er en tydelig bevissthet om at vi her må være lydhøre overfor de behov som de sørgende gir uttrykk for når det gjelder tilpassede seremonier.

Økumenikk og religionsdialog

Borge menighet er medlem av Fredrikstad kristne råd. Flere av de kristne menighetene utenfor Den norske kirke i Borge er ikke medlem av Fredrikstad kristne Råd selv om deres konfesjon er medlem nasjonalt. Det bør fortsettes å samtale om praktisk og koordinerende samarbeid, særlig Bibeldagen og Kirkens Nødhjelps Fasteaksjon i tillegg til lokalt diakonalt arbeid der behovene ikke minst blant eldre ensomme og unge uten møteplasser virker særlig viktig.

Borge menighetsråd er også medlem av Østfold Dialogforum. Det er meget bra at samtaler har begynt om hvordan Dialogforum kan få et feste her på Østsiden og ledsage lokalkirken i samhandling og møter med sognets muslimske befolkning.

Kirken – sendt til verden og Borge

Kirken er ikke til for seg selv. Kirken er sendt til verden for å forkynne Guds nåde i Jesus Kristus og gi retning til og ta del i arbeidet med å skape gode lokalsamfunn og en bærekraftig forvaltning av ressursene. Et strategisk mål for Den norske kirke i Borg er derfor at kirken skal være synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjere seg i menneskers liv.

Bærekraftsmålene ble i 2015 vedtatt av verdens stater i FNs hovedforsamling. De gir retning for samfunnsutviklingen frem mot 2030 lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Alle kommuner er pålagt å rapportere inn fremdriften i oppnåelse av disse målene.

Helt sentralt er mål 17 som handler om nødvendigheten av at offentlige myndigheter, sivilsamfunnet og næringslivet samhandler, eller samskaper, om en bærekraftig utvikling for mennesker og natur. Lokalt er kommunen ansvarlig for at en når

bærekraftmålene, men de kan bare oppnå dette ved en strategisk samskaping med de andre aktørene, der kirken er én av flere aktører.

Kirken har et bibelsk forankret oppdrag i å bidra til en ansvarlig forvaltning av skaperverket, sosial og økonomisk rettferdighet, og utvikling av inkluderende lokalsamfunn slik Den norske kirkes diakoniplan uttrykker det.

Bærekraftmålene er en bro mellom denne diakonale visjonen og de allmenne målsettinger for samfunnsutviklingen både lokalt, nasjonalt og globalt. Disse målene gir et felles språk, der kirken, offentlige myndigheter, aktører i sivilsamfunnet og næringslivet kan møtes.

Jeg vil løfte frem noen av bærekraftmålene som jeg anser særlig relevante for samskaping mellom kirke og lokalsamfunn slik jeg har observert det under visitasen:

Mål 1 – Utrydde fattigdom

Det første av bærekraftsmålene heter ganske enkelt: «Utrydde fattigdom». Kirkens Nødhjelps fasteaksjon er godt forankret i konfirmantundervisningen. Dette er et tiltak som forholder seg til delmål 1.1: Innen 2030 utrydde all ekstrem fattigdom.

Men delmål 1.2 har også interesse for oss i Norge, der heter det: «Innen 2030 minst halvere andelen menn, kvinner og barn i alle aldre som lever i fattigdom, i henhold til nasjonale definisjoner.»

I Norge har andelen mennesker som lever i fattigdom vært økende i mange år. Og her i Borge er det slik at opptil fire av ti barn i en av sonene vokser opp i en lavinntektsfamilie og Frelsesarmeen er nødt til å drive et omfattende matutdelingsprogram uten offentlig støtte. Denne kunnskapen må danne grunnlag for all aktivitet og planlegging i Borge menighet. Det er mulig å leve et godt liv uten mye penger, men det er krevende å leve et godt liv når man hver dag konfronteres med at ens menneskelige verdi skal måles i kjøpekraft og pengemengde. Den norske kirke i Borge må bidra til å skape menneskelige fellesskap hvor penger og økonomi ikke er målestokk, men hvor menneskene blir sett som mennesker.

Det er viktig at menigheten støtter opp om gode tiltak som allerede eksisterer for å avhjelpe den akutte, materielle nøden som dessverre er en realitet også her i Norge. Samtidig må kirken bidra til myndiggjøring og bruk av ressursene mennesker har uavhengig av levekår.

En særlig rolle kan utforskes, gjerne i samarbeid med andre aktører, hvordan en kan forsterke kommunens Brukerombud slik at flere får oppfylt sine rettigheter. Samarbeid i hele kommunen innenfor diakoni og nye satsinger er helt nødvendig.

Mål 2 – Utrydde sult

Det viser seg at også i Norge, hvor alle i utgangspunktet skulle få nok mat, er det en utfordring at mange i utsatte grupper lider under dårlig ernæring. Delmål 2.1 vil ikke bare utrydde sult, men også sikre at alle får «tilgang til nok, trygg og sunn mat hele

året». I visitasuken ble det offentliggjort at seks av ti brukere på sykehjem er underernært, ikke av mangel på mat, men av mangel på god matkvalitet og godt miljø ved måltidene.

Her må kirken bidra både med god og ernæringsriktig mat på alle arrangementer for alle aldersgrupper og tenke gjennom hvordan vi kan bidra til bedre livsfølelse på sykehjemmene.

Mål 3 – God helse og livskvalitet

Ensomhet er i ferd med å bli en stor folkehelseutfordring på linje med røyking. Også her i Borge er dette en stigende utfordring, forsterket av pandemien. Utvikling av inkluderende møteplasser er nødvendig, likeledes besøksvenner knyttet opp til hjemmetjeneste, frivilligsentral og andre innmeldinger av behov. Her ligger det godt til rette for kirken til å delta i å utvikle slike møteplasser og å delta på møteplasser som finnes. Inkluderende pilegrimsvandring er et tiltak flere benytter.

Mål 4 – Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Kirkens trosopplæring skaper arenaer for barn og unge til samtale og refleksjon om eksistensielle spørsmål, livsmestring og livstolkning, og er tilgjengelig uten krav om økonomiske bidrag.

I delmål 4.7 heter det at alle elever skal lære om «bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av freds- og ikkevoldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold». Det gode skole-kirke-samarbeidet i Fredrikstad kommune er en viktig ressurs for skolen i å nå denne målsettingen. Samarbeidet bør omfatte flere fag og tverrfaglig samarbeid, gudstjenestedeltagelse ved høytidene og samarbeid om håndtering av hverdagskriser og sorg.

Møtet med skoleledere i sognet var meget konstruktivt og opplysende. Skolelederne forteller om en god skole, som jevnt over oppleves trygg for elevene og som et sted for mestring og utvikling. Korona-pandemien gir noen særskilte utfordringer, både med ekstra utfordringer i en del hjem, med økonomiske problemer og psykisk uhelse, men også at mange elever rett og slett har glemt hvordan det er å gå på skolen. De er blitt mer «digitale» med å være så mye på Snapchat, Tik Tok og andre nettsted, mens det «analoge» fysisk-sosiale samværet byr på problemer. Sosiale medier viser seg også som arenaer for utestengelse. Her skjer det mye som er utenfor foreldres og læreres kontroll. De la vekt på at de største utfordringene er utenfor skoletiden og det er stort behov for trygge rom for elever der mobbing, slåsskamper og ekskluderende voldsretorikk ikke finnes. Bruk av Foreldrekompass opplegget i vår samhandling med foresatte virker naturlig.

Det var enighet om felles arbeid for å starte opp igjen samarbeidsplanen for skole kirke i Fredrikstad og delta i justeringen i forhold til nye skoleplaner og erfaringer fra koronatiden.

Mål 10: Redusere ulikheter

Ulikhetene i levekår, utdanning og inntekt er en helt grunnleggende virkelighet der det jeg har påpekt om nødvendigheten av å delta i å redusere ulikhetene også er bidrag til dette målet.

Mål 11 – Bærekraftige byer og lokalsamfunn – Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Delmål 11.7 sier at alle, og særlig kvinner, barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne skal ha tilgang til trygge, inkluderende og tilgjengelige grøntområder og offentlige rom.

Det er flott å se at flere av lokalsamfunnsutvalgene har tatt tak i dette delmålet og lagt til rette for uteaktiviteter som tur og trening – og også for sosiale møteplasser med bål plass og gapahuk. Kjølstad kirke passer særlig godt inn i dette bildet. Her har vi en bygning som er designet som et offentlig rom og som kan gi varm og tørr innramming for mange sosiale aktiviteter.

Delmål 11.1 vil sikre alle tilgang til trygge boliger til en overkommelig pris. Bedring av miljøet og energisparing er også gjennomgående i flere av bærekraftmålene.

Jeg besøkte utbyggeren Arca Nova som nå bygger ut området Verksbyen sør for Sellebakk. De kan nok ikke bidra til billige boliger, i hvert fall ikke i innkjøp, men det var veldig interessant å se hvordan de designer og bygger boliger med vekt på energisparing og egenproduksjon av oppvarming og elektrisitet. Her finner vi et eksempel anvendelse av den s.k. triple bunnlinje som består av økonomisk resultat, miljø og klimaregnskap og sosiale forhold for menneskene involvert og berørt av virksomheten.

Ledelsen i bedriften koblet på en stimulerende måte sine målsetninger om bidrag til bærekraft og den triple bunnlinjen til forkynnelse om kristent forvalteransvar med en forståelse av at Gud er den egentlige eier og at alt vi har er en gave og et lån fra Gud.

Ledelsen i Arca Nova er også tydelige på at de bruker tid på bønn og at de opplever at det gir veiledning. Utviklingen av en åpen bønnetjeneste i en åpen Kjølstad kirke vil derfor kunne bli et godt bidrag innenfor dette målet.

Mål 14: Livet under havet

I Fredrikstad ligger Håpets Katedral, en kunstinnstallasjon igangsatt av Borg bispedømmeråd og nå eid av flere aktører, inkludert Fredrikstad Kirkelig Fellesråd og eies derfor også av Borge menighetsråd. Katedralen har store muligheter til refleksjon, trosutøvelse og bevisstgjøring. Planen om å møte konfirmantene der under visitasen var meget god, men lot seg ikke gjennomføre pga byggearbeidene. Men i femtiden blir det en flott arena som kan nås med ferga fra Sellebakk.

Kommunikasjon og digitale plattformer

Kommunikasjon er en sentral strategi i Borg bispedømme. Denne strategien er samlet i et kommunikasjonsløft, og innebærer å synliggjøre kirken i lokalsamfunnet, bygge kirkens omdømme, øke oppslutningen om kirkelige aktiviteter og handlinger og legge til rette for dialog med befolkningen og ulike aktører. I Borge er det felles menighetsbladet med Østre Fredrikstad menighet en kanal for kommunikasjon med lokalsamfunnet, i hvert fall for dem som leser norsk. Bladet holder en høy standard og annonsesidene vitner om bred oppslutning.

Menigheten har en hjemmeside under Den norske kirkes paraplyside, og bruker også Facebook. Det er viktig at hjemmesidene er oppdaterte, særlig med tanke på hvem som er ansatt i menigheten.

Korona-pandemien har gitt det digitale menighetsarbeidet et stort løft. Det er gledelig å se at dere har strømmet konserter og arrangementer når det har vært strenge restriksjoner på antallet mennesker som kunne samles. Dere oppgir at det som hovedregel er den enkelte ansvarlige for hvert arrangement som tar seg av annonsering og kommunikasjon. Her vil jeg oppfordre til en større grad av samarbeid og planmessighet. Jeg har konstatert at flere av aktørene i lokalsamfunnene som jeg har snakket med under visitasen, er positive til kirken, men de har ikke tenkt at akkurat det de holder på med har noen forbindelse til kirke og menighet. Her er det fortsatt et potensiale for Den norske kirke til å bli mer synlig i Borge sokn.

For gudstjenester og kortere innslag på sosiale medier er det nødvendig med et samarbeid både innenfor Østsidens sogn og med hele domprostiet samtidig som lokalkirkens synlighet og relevans utvikles innholdsmessig og på digitale arenaer mennesker befinner seg.

Samarbeid med kommunen

Kirken har et omfattende og godt samarbeid med kommunens ledelse, både folkevalgt og administrasjonen. Også i denne visitasen har vi hatt en svært konstruktiv langlunsmøte der jeg er blitt opplyst om levekårsutfordringer og kommunale satsinger, og utvikling av styrket samhandling. Særlig sentralt ble samtalen om styrket samarbeid om det kommunen nå med god begrunnelse betegner som hverdagskriser og hvordan kirken på kommunenivå kommer i inngrep også med beredskapssystemet.

Siden forrige visitas har kommunen bidratt med finansiering av en diakonstilling særlig knyttet til eldre og som uten tvil blir svært viktig i årene fremover. Jeg har fått en omfattende tilstandsbeskrivelse av kirkene og registrerer at større og mindre vedlikehold er gjennomført. Utviklingen på Borge gravplass med flytting av veien og mere til har blitt ferdigstilt og er svært vellykket både estetisk og for brukere av kirkegården.

Menighetsråd, stab og frivillige

Menighetsråd, ansatte og frivillige gjør en viktig innsats for å realisere Den norske kirkes visjon også her i Borge sokn. Menighetsrådet er kompetent og er villig til å ta ansvar og lede dette strategiske arbeidet fremover med den rollen et styre på dette nivået skal ha.

Under visitasen har jeg hatt samtaler med lokalkirkens ansatte i felles stabsmøter og i individuelle samtaler med de vigslede medarbeiderne. Det er mye engasjement og vilje hos de ansatte, selv om arbeidet også er preget av at staben er redusert for tiden. Det er viktig, når visitasen er over, at menighetsråd og stab gir seg selv rom til å utvikle team og arbeidsdeling, for å møte post-koronavirkeligheten på en god måte.

Stor takk til alle som har bidratt til visitasprogrammet, og for mange inspirerende, lærerike og ikke minst hyggelige samtaler underveis. Jeg vil også uttrykke stor takknemlighet til ansatte og frivillige som har bidratt, ikke minst med den utsøkte serveringen ved de mange måltidene.

Borge sogn er midt i en omfattende endring av befolkning og yrkesliv med betydelig vekst i befolkningen. Denne endringen vil bety svært mye for kirkens virksomhet. Målet må være at slik innflyttere for 40 og 50 år siden fikk bygget et anvendelig kirkebygg for sine behov, må lokalkirken utvikle tiltak, tilstedeværelse på arenaer i lokalsamfunnet og bruk av de to kirkene og kirkegården på måter som møter den nye befolkningssammensetningens behov og lengsler. Det er ingen tvil om at det vil bli behov for en aktivt tilstedeværende kirke i dette lokalsamfunnet i årene fremover.

For å få dette til må Menighetsrådet utvikle gode strategiske samhandlingsarenaer med ansatte, utvalg, brukere og lokalsamfunnsaktører. Et sted å begynne er med utgangspunkt i dette foredraget, sokneprest og daglig leders innberetning og årsmeldinger med resultatindikatorer i statistikken, sammen med prost og kirkeverge, å ha heldags samlinger for kunnskapsinnhenting, analyser, vurdering av styrke og svakheter, muligheter og begrensinger, samhandlingsmuligheter og prioriteringer i et 10-årsperspektiv med milepæler og innfasinger. Her finnes det gode ressurser i prosjektledelse i lokalsamfunnet som kunne inviteres inn.

Jeg har i løpet av denne visitasen møtt levende og voksende lokalsamfunn. Det er i disse lokalsamfunnene at Borge menighet skal skape små og store glimt av himmel på jord.

Utgang

Det er mange oppgaver som møter lokalkirken også her i Borge. Men vi kan gå inn i dem med frimodighet. «For vi er hans verk, skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger, som Gud på forhånd har lagt ferdige for at vi skulle vandre i dem». (Ef 2:10)

Må Gud fortsatt velsigne kirke og lokalsamfunn i Borge sokn!

Borg bispestol

Atle Sommerfeldt

Fredrikstad, 3. oktober 2021

Kirkene: investering, drift og vedlikehold pr. 29.sept. 2021 -HL
Status så langt på noen av oppgavene:

AN 6578: Rehabilitering innvendig og utvendig Kråkerøy kirke

Fortsatt er det litt arbeid igjen på orgelgalleriet og i løpet av september har det pågått ferdigstillingsarbeider med snekker og malerarbeider, samt nye rekkverk er montert. Midt i oktober skal alle kirkebenkene til orgelgalleriet hentes fra lagringsplass i Domkirkekjelleren og kjøres til Kråkerøy kirke og løftes opp på plass igjen med lift. Noe malerflick gjøres klart på orgelgalleriet etter dette samt noen ferdigstillingsarbeider rundt vinduer utvendig.

I påvente av nytt pipeorgel, leveringstid ca. 2- 2,5 år er det bestilt et brukt digitalt orgel, med 2 manualer og pedalsett, fra en kirke i Kristiansand. Oppheising av instrument på galleriet er planlagt til uke 42 samtidig med innheising av kirkebenkene.

Ekstra tilskuddsmidler fra kommunen- Covid-19/ koronatiltak

Det er i 2020 planlagt/ igangsatt flere vedlikeholdstiltak på både kirker, kapell, driftsbygg og utvendig anlegg, og flere tiltak er allerede planlagt utført i 2021. Tiltaksliste med en kostnadsramme på kr 2.625.000,- eks. mva. var vedlagt i fellesrådets møte 21. okt. 2020, og tiltakslisten er justert noe underveis. Planlegging og rapportering av tiltak er i samarbeid med Fredrikstad kommune, avd. teknisk drift, og slik at arbeidene skulle komme raskest mulig i gang i år 2020 samt planlagt innen des. 2020 også for arbeider som skulle utføres i 2021. Flere arbeider er ferdigstilt pr. i dag og flere tiltak er planlagt og forsetter i 2021.

Drift

Det pågår utvendig vedlikehold av fasader på flere av kirkene. Sjekk av renner, beslag og nedløp samt tekniske anlegg er planlagt til høsten. Årskontroller med service på brann- og innbruddsalarmer samt service av slukkeutstyr er planlagt i løpet av november.

Økte strømgifter:

Det holdes ganske jevn brukstemperatur på kirker og kapell og forbruket er hittil omtrent som tidligere. Det som imidlertid kan være en utfordring i år er at strømprisen har gått mye høyere opp enn for eksempel i 2019 og 2020. I 2020 var strømprisen helt nede i et snitt på 17 øre /kwh og i 2020 i snitt på 42 øre/kwh. Hittil i 2021 har strømprisen vært ca. 60-90 øre/kwh eks.mva. I tillegg kommer nettleiekostnaden. Om disse strømprisene holder seg såpass høyt i siste kvartal vil dette totalt medføre en kostnadsøkning stipulert til rundt kr 1 -1,3 mill eks. mva, i forhold til strømbudsjettet i 2020 for kirker og kapell.

På bakgrunn av dette så bør vi følge ekstra nøye med på brukstemperatur og evt. senke noe der dette er mulig, uten at det går utover inventar, instrumenter, orgel og bygninger.

FREDRIKSTAD KIRKELIGE FELLESRÅD

Saksnr.: 2021/15187
Dokumentnr.: 15
Løpenr.: 223484/2021
Klassering: 212
Saksbehandler: Ikke fordelt til saksbehandler

Unntatt offentlighet: Off. loven § 13, 1. ledd/forv. loven § 13, 1. ledd nr 1

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kirkelig fellesråd	20.10.2021	32/21

Tilsetting av kirkeverge

Intervjuutvalgets innstilling

Intervjuutvalget anbefaler kirkelig fellesråd å fatte slikt vedtak:

- 1.
- 2.
- 3.

Fredrikstad, 04.10.2021

Sammendrag

Saksdokumenter med innstilling vil bli tilsendt medlemmene i fellesrådet i forkant av møtet.

Vedlegg

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

*

Saksopplysninger

*

Økonomiske konsekvenser

*

Ansattes medbestemmelse

*

Vurdering

*